



UDENRIGSMINISTERIET

DANMARKS LANDEPOLITIKPAPIR FOR BANGLADESH 2019 – 2021



KORT AF BANGLADESH



Forkortelser

- CSO Civil Society Organisation (civilsamfundsorganisation)
- LDC Least Developed Country (mindst udviklede lande)
- NGO Non-Governmental Organisation
- RMG Ready Made Garment (færdiglavet beklædning)
- SDG Sustainable Development Goal (FNs verdensmål/
Bæredygtige udviklingsmål)
- TC (Danish) Trade Council (ingen dansk oversættelse
– tidl. kaldet eksportrådet)

INDHOLD

A.	INTRODUKTION	4
B.	DANMARKS PARTNERSKAB MED BANGLADESH; GENEREL VISION OG STRATEGISK RETNING	5
C.	ANALYSE AF SITUATIONEN I BANGLADESH – MULIGHEDER, UDFORDRINGER OG RISICI	8
D.	STRATEGISKE MÅLSÆTNINGER OG NØGLEOMRÅDER DER INDGÅR I PARTNERSKABET MELLE M DANMARK OG BANGLADESH	11
	D.1 Inkluderende og bæredygtig økonomisk vækst	11
	D.2 Forbedret modstandsdygtighed hos udvalgte sårbare og marginaliserede grupper, herunder Rohingya-flygtninge og værtssamfund, samt klimaflygtninge og grupper der er tilbøjelige til irregulær migration.	12
	D.3 Demokrati, god regeringsførelse, menneskerettigheder og ligestilling mellem kønnene	12
	D.4 Øgede og diversificerede økonomiske og kommercielle forbindelser	13
E.	TILSYN MED DANMARKS ENGAGEMENT	15
<hr/>		
BILAG 1.	NØGLETAL FOR BANGLADESH	16
BILAG 2.	LANDEPROGRAM FOR BANGLADESH 2016 – 2021	18

A. INTRODUKTION

Bangladesh har fulgt en bemærkelsesværdig kurs i de sidste årtier og forventes at graduere fra FN's klassificering af mindst udviklede lande (LDC) inden 2024. Landet har desuden opnået imponerende fremskridt inden for social udvikling. Disse resultater – og det faktum, at Bangladesh har åbnet sine grænser for næsten en million Rohingya-flygtninge fra Myanmar, og nu er vært for verdens største flygtningelejr – afspejler landets og dets befolknings stærke ønske om at blive anerkendt af verden som en lige partner, i sin egen ret.

I de kommende år bliver Bangladesh derfor nødt til at forberede sig på en gradvis graduering fra LDC-status, som efter en overgangsperiode på 3 år, får fuld virkning i 2027. I mellemtiden *står Bangladesh over for udfordringer med at opfylde FN's verdensmål (SDG'erne)*, især i forhold til håndteringen af klimaændringer, øget ulighed, svage institutioner og korruption, samt jobskabelse for de store generationer af unge. Derudover er *demokrati, retsstatsforhold og menneskerettigheder kommet under øget pres*, særligt i forbindelse med parlamentsvalget i december 2018. Hvis ikke disse faktorer håndteres, kan de føre til øget irregulær migration – herunder til Europa – og derudover føre til generel ustabilitet.

Siden Bangladesh' uafhængighed i 1972, har *udviklingssamarbejdet mellem Danmark og Bangladesh bidraget til landets fremskridt* på mange områder, såsom landbrug, klimaforhold, god regeringsførelse og kvinders rettigheder. For at understøtte den hurtige udvikling og stigende diversificering af *handel og de kommercielle relationer*, blev der i 2015 etableret et såkaldt Strategisk Sektor Samarbejde inden for arbejdstagerrettigheder og -sikkerhed. Der er etableret et velfungerende samarbejde om tilbagevenden og tilbagesendelse, og Danmark har for nyligt ydet betydelig humanitær bistand og udviklingsbistand i forbindelse med den enorme tilstrømning af Rohingya-flygtninge siden 2017. Det langsigtede og omfattende engagement har resulteret i et solidt og tillidsfuldt partnerskab.

Danmark har en stærk interesse i at fortsætte et bredt partnerskab med Bangladesh. Udover at være en af Asiens hurtigst voksende økonomier med et ekspanderende forbrugermarked, skaber landets strategiske placering, store og unge befolkning og økonomiske dynamik, betydelige muligheder for danske investeringer og handel. Politisk har Danmark en interesse i at bidrage til, at Bangladesh forbliver et stabilt land, der opretholder retsstatsprincipper og menneskerettigheder, som er modstandsdygtig over for radikalisme og ekstremisme, og som forhindrer irregulær migration. Et fortsat udviklingspartnerskab sammen med udviklingsengagementer gennem EU og multilaterale partnere, spiller en vigtig rolle i denne henseende.

Dette landepolitikpapir dækker perioden 2019 til 2021 med henblik på at synkronisere cyklus for Danmarks policyformulering med det nuværende udviklingsprogram. I perioden vil udviklingssamarbejdet fokusere på at konsolidere resultaterne af de igangværende engagementer, og teste nye tilgange og partnerskaber.

B. DANMARKS PARTNERSKAB MED BANGLADESH – GENEREL VISION OG STRATEGISK RETNING

Danmark støtter aktivt Bangladesh i landets overgang fra gruppen af mindst udviklede lande til at blive et udviklingsland. I betragtning af Bangladesh' vedvarende høje økonomiske vækst og øgede selvhjulpethed, vil danske forretningsmuligheder i Bangladesh vokse, og på mellemlang til lang sigt, vil fokus for det dansk-bangladeshiske partnerskab skifte fra bistand til handel. I perioden der er omfattet af dette landepolitikpapir, vil der være fokus på at styrke grundlaget for et strategisk engagement, fokuseret på politisk og kommercielt samarbejde, understøttet af udviklingssamarbejde.

Danmarks overordnede vision for partnerskabet med Bangladesh er *at støtte Bangladesh' graduering og udvikling mod bæredygtig og inkluderende vækst, som grundlag for dybere og bredere politiske og kommercielle bånd; og at fremme frihed, sikkerhed og velstand, fokuseret på tiltag der kan udvide det demokratiske rum og styrke respekten for menneskerettighederne.*

Visionen realiseres gennem følgende fire strategiske mål for partnerskabet:

- 1. Bidrage til inkluderende og bæredygtig vækst**
- 2. Øge modstandsdygtigheden hos udvalgte sårbare og marginaliserede grupper, herunder Rohingya-flygtninge og berørte værtssamfund, samt grupper der er tilbøjelige til irregulær migration**
- 3. Fremme fælles værdier med hensyn til demokrati, god regeringsførelse, menneskerettigheder og ligestilling mellem kønnene**
- 4. Udvide og diversificere de økonomiske og kommercielle forbindelser mellem Danmark og Bangladesh.**

Disse strategiske mål er i overensstemmelse med Danmarks strategi for udviklingssamarbejde og humanitær indsats "Verden 2030", og vil imødegå alle fire strategiske udfordringer. Desuden er de strategiske målsætninger i overensstemmelse med Bangladesh's syvende femårsplan, "Accelerating Growth – Empowering Citizens" (2016-2020), som sætter en ambitiøs dagsorden for overgangen til status som mellem-indkomstland. Endelig vil SDG'erne fungere som en globalt anerkendt ramme for partnerskabet.

Danmark vil forfølge ovennævnte strategiske mål gennem en omfattende partnerskabs- og rettighedsbaseret tilgang, baseret på *seks nøgleinstrumenter* (se boks på næste side) med *betydelige muligheder for synergier* mellem dem. Derudover vil Danmark fremme synergien mellem tiltag der supplerer og komplementerer hinanden, blandt andet på følgende måder:

- Komplementere det eksisterende landbrugs levevilkår og modstandsdygtigheds-aktiviteter med midler fra klimapuljen;
- Bruge Trade Councils (TC) redskaber såvel som Danida Business Finance, Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU) og Danmarks Eksportkredit Agentur (EKF) til at fremme danske forretningsmuligheder.
- Supplere udviklingsarbejde og -partnerskaber med danske civilsamfundsorganisationer til støtte for anstændigt arbejde og arbejdstagerrettigheder gennem det strategiske sektorsamarbejde om arbejdstagernes sikkerhed. Dette vil bidrage til inkluderende økonomisk udvikling og skabelse af anstændige job. Derudover vil det strategiske sektorsamarbejde bidrage til en mere sikker og mere socialt ansvarlig produktion af produkter i Bangladesh, som har danske importørers interesse.
- Styrkelse af nexus mellem det humanitære – og udviklingsområdet (Hum-Dev Nexus) ved at anvende både udviklings- og humanitære midler til afhjælpning af Rohingya-flygtningekrisen. Det skal ske bl.a. i samarbejde med danske NGO-partnere og muligvis også med relevante FN-organisationer og Verdensbanken. En tættere sammenhæng mellem de indledende humanitære reaktioner og mere langsigtede udviklingsforpligtelser, vil fremme bæredygtige og holdbare løsninger på krisen. Fokus vil være på at fremme innovative partnerskaber og tilgange.
- Undersøge synergier mellem Danida og TC-aktiviteter, herunder hvordan danske forretningsløsninger og ekspertise kan anvendes til at styrke effekten af Danida-investeringer der kommer de fattige til gode, i tråd med SDG 17 (“partnerskaber for målene”).

NØGLE-INSTRUMENTER:

- Diplomati og politisk dialog, herunder gennem EU, med en bred vifte af Bangladesh-aktører, der også sikrer grundlaget for et effektivt økonomisk diplomati.
- Udviklingssamarbejde inkl. midler fra klimapuljen og støtte til danske ngo'er
- Humanitær bistand gennem danske og internationale partnere
- Fremme af kommercielt samarbejde, handel og investeringer, herunder med Danida Business Finance og andre finansielle instrumenter
- Strategisk sektorsamarbejde med fokus på bæredygtig vækst i tøjfremstillingssektoren
- Midler fra migrationspuljen.

Gennem udviklingspartnerskabet med Bangladesh har Danmark gennem årene samarbejdet med *en lang række partnere* – fra sektorministerier og andre regeringsenheder, til FN-agenturer, danske og internationale NGO-partnere, såvel som en række nationale CSO'er og NGO'er. Baseret på erfaringerne, fortsætter Danmark samarbejdet med sine langsigtede partnere, men søger også nye indgangsvinkler og forandringsagenter, med et klart strategisk blik mod den næste fase af landeprogrammet, herunder ved at støtte det bangladeshiske civilsamfund, danske strategiske NGO-partnere og den private sektor. Derudover vil Danmark forsøge at etablere bredere alliancer mellem de nordiske lande, inden for EU og med andre internationale aktører i Bangladesh, for at fremme danske politiske prioriteringer om demokrati, ligestilling mellem kønnene, ungdom, menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder, samt seksual- og reproduktiv sundhed og rettigheder. Danmark vil fremme gennemsigtighed i alle sine partnerskaber.

Det er forventningen, at Bangladesh opretholder en platform og en tilstedeværelse i Danmark. Den bangladeshiske ambassade i København giver grundlag for en fortsat effektiv dialog og et stærkt bilateralt samarbejde

C. ANALYSE AF SITUATIONEN I BANGLADESH – MULIGHEDER, UDFORDRINGER OG RISICI

Den bangladeshiske økonomi er vokset hurtigt i det sidste årti, med årlige BNP-vækstrater der vedvarende ligger over 6 pct. og som nåede 7,3 pct. i 2018 og derved placerede sig blandt de hurtigst voksende økonomier i Asien. På mange måder er udsigterne positive, da store udfordringer relateret til utilstrækkelig strømforsyning og dårlig infrastruktur er begyndt at blive løst, og en ny forbrugerklasse dukker op, med krav om flere og bedre varer og tjenesteydelser. Selvom Bangladesh ligger i en af de mindst globalt integrerede regioner, er der et stort potentiale for *samarbejde over grænserne* på en lang række områder, herunder udvikling af infrastrukturen, f.eks. veje, tunneler, broer, strømfor- syning og for at fremme af handel. Med sin strategiske placering langs potentielle økonomiske korridorer, kunne Bangladesh fungere som et knudepunkt mellem Indien, Kina og Sydøstasien. Dette kan betyde en potentiel stigning i handel, transport og turisme, herunder i forbindelse med det kinesiske konnektivetsini- tiativ "Belt & Road Initiative".

Der er dog stadig mange problemer, der skal løses før Bangladesh fuldt ud kan realisere landets sociale og økonomiske potentiale. Den økonomiske vækst er stadig hovedsageligt drevet af den eksportrettede tøjproduktion (Ready Made Garment, RMG), service- og byggebranchen og remitter. Med mere end 2 millioner unge der kommer ind på arbejdsmarkedet hvert år, vil jobskabelse være afgørende – også for at kunne håndtere irregulære migrationsstrømme. Alligevel er tilstrømningen af direkte udenlandske investeringer fortsat lav, hovedsageligt på grund af dårlige lovgivningsmæssige rammer og erhvervsklima, samt den udbredte korrupsion og bureaukrati. Indenlandske investeringer lider desuden under begrænset og dyr lokal finansiering. På trods af dette, viser *både større og mellemstore danske virksomheder en øget interesse for at komme ind på det lokale marked.*

Sektoren for tøjproduktion står for mere end 80 pct. af eksportindtægterne og beskæftiger mere end 4 millioner arbejdstagere, hvoraf 60 pct. er kvinder. Succesen har gjort Bangladesh til verdens næststørste eksportør af tøj efter Kina, men sektorens rolle ift. at skabe beskæftigelse er begyndt at falde med den øgede automatisering. Den farmaceutiske sektor er vokset markant og er ved at blive en af vækstindustriene, med eksport til mere end 125 lande, inklusivt markederne i USA og EU. Også *informations- og kommunikationsteknologiindustrien (ICT)* er de sidste år vokset støt med øget outsourcing af tjenester og udviklingsløsninger fra europæiske virksomheder til Bangladesh. Da import til Bangladesh primært kommer fra Kina og Indien, er handelsbalancen mellem Bangladesh og EU til klar fordel for Bangladesh.

Hovedparten af indbyggerne i landdistrikterne er stadig afhængige af landbrug som levevilkår og indkomst. I dag er Bangladesh selvforsynende med korn, men produktivitetstigningen er stoppet, og landbrugsarealet er skrumpet ind efter urbanisering og klimaændringer. *Bangladesh er et af de mest klima-sårbare lande,*

og er udsat for kraftig regn, oversvømmelser, cykloner, tilsætning af landbrugsarealer og tørkeperioder. Det forøger risikoen for fødevarerensikkerhed, mangel på indkomstmuligheder for landmænd, og spredning af vandbårne sygdomme. Mere end 25 millioner ud af landets 165 millioner mennesker lever stadig i fattigdom, særligt i landdistrikterne. Økonomiske fremskrivninger tyder på, at fattigdomsraten falder til 15-20 pct. i 2030, hvilket stadig er langt fra nok til at udrydde ekstrem *fattigdom* i 2030. Derudover øges uligheden.

Det høje niveau for *remitter* menes at have spillet en vigtig rolle i reduktionen af fattigdom. Med et bidrag på omkring 8-10 pct. til BNP 'et, udgør remitter en vigtig rolle i den bangladeshiske økonomi, og Bangladesh rangerer nummer syv på listen over verdens mest remitmodtagende lande. Hvert år slutter mere end en halv million bangladeshere sig til de ni millioner, der allerede arbejder i udlandet – hovedsageligt i Mellemøsten og Sydøstasien. Bangladeshiske statsborgere repræsenterer en betydelig gruppe af irregulære migranter, der ankommer til Europa.

I de seneste år har den politiske udvikling i Bangladesh været kendetegnet ved et stigende pres på *demokrati, retsstatsprincipper og menneskerettigheder*. Dette har været mest bemærkelsesværdigt i forbindelse med parlamentsvalget i december 2018 og kampagneperioden forud for valget, som blev skæmmet af vold og betydelige hindringer for lige kampagnevilkår. Regeringen har vedtaget og ændret love, der krænker ytringsfriheden og begrænser borgerlige og politiske rettigheder, så som forsamlingsfriheden. Civilsamfundets manøvrerum er væsentligt begrænset med bl.a. en meget bureaukratisk og besværlig registreringsproces. På trods af nogle fremskridt er *regeringssystemet* fortsat svagt, og har ikke tilstrækkelige ressourcer. De fleste offentlige institutioner er ineffektive, stærkt centraliserede og politiserede, hvilket er hindrende for en effektiv leverance af deres tjenester. *Korruption* er fortsat et udbredt og systemisk problem, der undergraver demokratisk, social- og økonomisk udvikling. Efterhånden som Bangladesh overgår fra LDC-status, vil overholdelse af menneskerettigheds- og arbejdstagerrettighederne være af tiltagende betydning for at bevare den gunstige adgang til EU-markedet gennem de nuværende handelsaftaler i "Everything But Arms" (EBA) eller det fremtidige "Generalised Scheme of Preferences-Plus (GSP +)", der ikke mindst er vigtig for tøj-sektoren og dermed for den bangladeshiske økonomi.

Mens beskæftigelsen i tøj-sektoren har skabt muligheder for kvinder, hovedsageligt fra landdistrikter og med ringe eller ingen uddannelse, er kønsmæssig ulighed stadig en stor udfordring, da sociale og institutionelle barrierer stadig forhindrer kvinder i at tage job og udvikle produktive færdigheder. Bangladesh har den tredje højeste procentandel af børneægteskaber i verden. Kønsbaseret vold, chikane i offentlig transport, mangel på børnepasningsfaciliteter og mangel på sikrede ydelser, som barselsorlov, er almindelige problemer.

Bangladesh har opnået bemærkelsesværdige resultater inden for adgang til uddannelse, især på folkeskoleniveau og for piger. På trods af dette er frafaldet stadig markant, og kun 50 procent af de elever, der starter i første klasse, når 10. klasse. Andelen af kvinder halter fortsat efter mænd i gymnasiet og videregående uddannelser. De offentlige udgifter til uddannelse, regnet som andel af BNP, er ca. 2 pct., som er det næstlaveste i Sydasiens.

Den skrøbelige situation i Chittagong Hill Tracts, hvor de *oprindelige folk* er fattigere og har mindre adgang til sociale tjenester end det nationale gennemsnit, udgør en særlig problemstilling. Regeringen mangler endnu fuldt ud at implementere en fredsftale fra 1997 og behandle titusinder af klager over jordrettigheder.

Religiøs intolerance og voldelig ekstremisme er stigende. I de senere år har Bangladesh oplevet drab på folk, der er imod en fundamentalistisk fortolkning af islam, såsom bloggere, menneskerettighedsaktivister, samt religiøse minoriteter og udlændinge. Faktorer som politisk polarisering, stigende ulighed og negativ påvirkning fra klimaforandringerne skaber grundlag for radikaliserings, især blandt de unge. Denne situation udnyttes af grupper som Daesh (ISIL), Al Qaida på det indiske subkontinent (AQIS) og det pakistansk baserede Lashkar-e-Taiba, som alle antages at være aktive i Bangladesh. Myndighederne hævder regelmæssigt at de forhindrer planlagte terrorangreb.

Med eskaleringen af *Rohingya-krisen i 2017*, har næsten en million Rohingya-flygtninge fra Myanmar søgt beskyttelse i Cox's Bazar i den sydøstlige del af det tætbefolkede Bangladesh. Bangladesh' regering fastholder, at det eneste acceptable resultat er en politisk løsning, og at flygtningene skal vende tilbage til Myanmar. Alligevel er det usandsynligt, at dette vil ske på kort eller mellem-lang sigt, og situationen er ved at udvikle sig til en langvarig krise. Mens det bangladeshiske folk oprindeligt hilste Rohingya-befolkningen velkommen, har de negative påvirkninger af deres længerevarende ophold, ført til bekymringer. Faldende vandstand, miljøforringelser og skovrydning, trafikpropper, prisstigninger og potentielt udbrud af sygdomme, er blandt de konsekvenser, der skaber spændinger i lokalsamfundene. Der er endvidere en risiko for menneskehandel og radikaliserings i de ekstremt tætbefolkede lejre.

I forhold til sine *internationale relationer* har regeringen i Bangladesh lagt stor vægt på at række ud til sine naboer og opbygge brede alliancer i regionen og omverdenen i øvrigt. Landet er en stærk *fortaler for at nå SDG'erne*, især dem, der vedrører klima- og vandressourcer, bistandseffektivitet og uddannelse af piger. Bangladesh er en aktiv partner i internationale organisationer og en stor bidragsyder af militært personale til FN's fredsbevarende operationer. Derudover har landet en betydelig international profil med hensyn til at fremme sikker, ordnet og reguleret migration. Bangladesh er medlem af Menneskerettighedsrådet for perioden 2019-2021. Landet har også ansøgt om at *blive P4G-partner*.

D. STRATEGISKE MÅLSÆTNINGER OG NØGLE-OMRÅDER DER INDGÅR I PARTNERSKABET MELLEM DANMARK OG BANGLADESH

D.1 INKLUDERENDE OG BÆREDYGTIG ØKONOMISK VÆKST

På baggrund af det langvarige partnerskab med Bangladesh om fattigdomsbekæmpelse og bæredygtig økonomisk vækst, samt beskæftigelse, vil dette strategiske mål fortsat være styret af SDG 1 ("afskaf fattigdom"), 5 ("ligestilling mellem kønnene"), 8 ("anstændige jobs og økonomisk vækst"), 10 ("mindre ulighed") og 13 ("klimaindsats").

Baseret på erfaringer fra mange års samarbejde med det bangladeshiske landbrugsministerium, vil *Danmark konsolidere resultaterne* der er opnået, herunder dets fokus på forbedringer af levevilkår, økonomisk udvikling i landdistrikterne og klimaindsats, med fokus på kvinder og unge. På mellemlang sigt antages det, at det tidligere fokus på selvstændiggørelsen af fattige husstande i landdistrikter gennem Farmer Field School-metoden, gradvist vil *skifte mod en mere privatsektor-ledet værdikæde-tilgang* til økonomisk udvikling og skabelse af anstændige job, herunder for kvinder og unge. Erfaringer fra det Strategiske Sektorsamarbejde vil i videst muligt omfang blive komplementeret og inkluderet i udviklings samarbejdet. Det vil også blive undersøgt, hvordan danske forretningsløsninger og know-how kan anvendes til at fremme Danida-investeringer til gavn for de fattige – i tråd med SDG 17 ("partnerskaber for handling"). Danske virksomheder kan spille en vigtig rolle i skabelsen af vækst og anstændige job i Bangladesh, mens der også er et stort potentiale for lokal efterspørgsel af danske løsninger.

Derfor vil *Danmark i stigende grad centrere sin støtte omkring sammenhængen mellem landbrugets udbuds- og efterspørgselsdrevne markeder* – mere specifikt mellem landmænd, der er fattige (men med visse produktionsmidler) og deres producentorganisationer på den ene side, og små og mellemstore virksomheder (SMV'er) inden for agroindustrien på den anden. Målet er at øge værditilvæksten i hele værdikæden og derved forbedre markederne og beskæftigelsesmulighederne for de fattige landmænd, samtidig med at væksten stimuleres i den private sektor. Klimasmarte løsninger og strategier for tilpasning til udfordringer på forsyningsmarkedet vil i stigende grad tjene som et ledende princip. I tråd med FN's "Vejledende principper for erhverv og menneskerettigheder" vil den nye tilgang til udvikling af den private sektor fremme emner som klima og miljø, ligestilling mellem kønnene, ungdom, social beskyttelse og menneskerettigheder, herunder arbejdstagernes rettigheder. Med forståelsen for, at markederne ikke automatisk fungerer til fordel for de fattige, vil *Danmark bestrebe sig på at sikre, at øget fortjeneste og værditilvækst er til gavn for alle i værdikæden*, herunder også små landbrug.

D.2 FORBEDRET MODSTANDSDYGTIGHED HOS UDVALGTE SÅRBARE OG MARGINALISEREDE GRUPPER, HERUNDER ROHINGYA-FLYGTNINGE OG VÆRTSSAMFUND, SAMT KLIMAFLYGTNINGE OG GRUPPER DER ER TILBØJELIGE TIL IRREGULÆR MIGRATION.

I tråd med SDG'ernes princip om ikke at lade nogen stå tilbage, vil Danmark fastholde sit fokus på marginaliserede og sårbare grupper. Det antages, at udvikling af faglige kvalifikationer og agroindustri vil føre til bedre job og forbedret indkomst for disse grupper. Eftersom manglen på økonomiske muligheder er en af hovedårsagerne til uregelmæssig migration, antages det endvidere at støtten vil have en positiv effekt på sårbare grupper af potentielle migranter. Danmark vil samarbejde med de bangladeshiske myndigheder om at styrke migrationshåndteringen, bl.a. gennem informationskampagner om risici ved irregulær migration, ansvarlig reintegration af hjemvendte Bangladesh-borgere, samt gennem bidrag til reintegration af tilbagesendte.

Danmark vil støtte bestræbelserne på forbedringen af levevilkår og konsekvenserne af klimaforandringer blandt *Rohingya-flygtninge og berørte værtssamfund*, i det sydøstlige Bangladesh. Støtten vil bygge videre på erfaringerne fra Farmer Field School-tilgangen, men vil også fokusere på social samhørighed og fredelig sameksistens, mellem værtssamfund og flygtninge. Et sådant fokus er nøglen til at skabe det nødvendige rum for fortsat at kunne levere en effektiv humanitær reaktion på flygtningekrisen. *Det er Danmarks ambition at styrke nexus mellem den humanitære bistand og udviklingstiltag* i en Bangladeshisk sammenhæng. Derved sikres, at de danske udviklingsprojekter udføres i synergi med de humanitære interventioner, som led i en mere bæredygtig og længerevarende løsning på flygtningekrisen. For at understøtte dette vil Danmark anvende viden om bæredygtige løsninger fra andre sammenhænge, for at fremme en stærkere koordinering mellem udviklingspartnere og humanitære aktører, og et langsigtet engagement i Bangladesh. Derudover vil Danmark fortsat støtte oprindelige folk og marginaliserede menneskers levevilkår i Chittagong Hill Tracts. Danmark vil fortsat være engageret i den politiske dialog for at fremme bæredygtige løsninger, sammen med relevante internationale partnere.

D.3 DEMOKRATI, GOD REGERINGSFØRELSE, MENNESKERETTIGHEDER OG LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

Dette strategiske mål styres af SDG 5 ("ligestilling mellem kønnene") og 16 ("fred, retfærdighed og stærke institutioner").

På områderne ligestilling, menneskerettigheder og anti-korruption har Danmark langsigtede partnerskaber med flere offentlige institutioner og NGO'er. Disse partnerskaber giver Danmark en høj grad af troværdighed og tillid – såvel som

ansvar – over for de Bangladeshiske aktører. Danmark er meget anset for sin konstruktive fortalervirksomhed i følsomme spørgsmål, herunder bekæmpelse af korrupsion og opretholdelse af retsstatsprincippet. Værdibaseret dialog vil forblive et vigtigt element i *Danmarks partnerskab med Bangladesh i de kommende år*, og Danmark vil opretholde en konstruktiv dialog med partnere, om en lang række spørgsmål af interesse for begge lande.

Danmark vil understøtte løbende udviklingsaktiviteter, der fremmer menneskerettigheder og god regeringsførelse, forbedrede arbejdsvilkår og arbejdstagernes sikkerhed, civilsamfundets råderum, ligestilling mellem kønnene, seksuel- og reproduktiv sundhed og rettigheder, samtidig med, at man bekæmper kønsbaseret vold, radikalisering og voldelig ekstremisme. I denne sammenhæng vil Danmark også lede efter nye indgangsvinkler til at støtte det lokale civilsamfund.

Danmark vil søge indflydelse i områder hvor der er de bedste muligheder for at skabe positiv forandring. *Politisk dialog* – både bilateralt og gennem EU – vil være et nøgleinstrument til at bidrage til udviklingen af demokrati, menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, herunder ytringsfriheden, hvilket er særlig relevant i kølvandet på parlamentsvalget i 2018. Derudover vil Danmark søge brede partnerskaber med ligesindede partnere og udviklingsaktører, herunder relevante danske strategiske NGO'er.

Både Bangladesh og Danmark er medlemmer af *Menneskerettighedsrådet (HRC)* for perioden 2019-2021. Dette skaber en mulighed for at håndhæve samarbejdet på menneskerettighedsområdet og en platform for dialog på et højere niveau. Den lokale proces med opfølgning på anbefalinger fra *Universal Periodic Review (UPR)* er en anden konkret mulighed, hvor tættere samarbejde og dialog kan understøtte forbedringer af menneskerettighedssituationen i Bangladesh.

Danmark vil arbejde på at styrke det lokale civilsamfund gennem tilvejebringelse af langsigtet støtte, herunder – hvor det findes relevant – støtte til netværk, dialogaktiviteter o.a. med det formål at opbygge lokal kapacitet og kollektiv modstandskraft overfor pres. Danske og internationale NGO-partnere vil være et vigtigt redskab i en sådan indsats.

D.4 ØGEDE OG DIVERSIFICEREDE ØKONOMISKE OG KOMMERCIELLE FORBINDELSER

De kommercielle muligheder i Bangladesh ses generelt som attraktive for danske virksomheder, hvilket afspejles i et voksende engagement år for år. Mere end to millioner bangladeshere bliver hvert år en del af middelklassen, og bangladeshiske forbrugere er ivrige efter at bruge penge på mere sofistikerede varer og tjenesteydelser. I mellemtiden fokuserer både regeringen i Bangladesh

og den private sektor i stigende grad på *grøn vækst og bæredygtighed*. Der er en voksende interesse fra flere sektorer, herunder tøjproduktions-sektoren, i effektive og grønne løsninger inden for energi og vand, samt en bevægelse hen imod mere avancerede teknologiske løsninger. Dette er områder, hvor danske virksomheder har en stærk position, og hvor investeringer kan bidrage til at opfylde SDG'erne. Samtidig har danske virksomheder, der outsourcer til Bangladesh, især inden for tøj-sektoren, en interesse i at sikre, at deres produkter overholder de krævede standarder og produceres under bæredygtige forhold og med socialt ansvar.

Protektionisme i den lokale industri er imidlertid meget almindelig, og den høje importtold på mange produkter, udfordrer de danske eksportmuligheder og konkurrencen generelt. For at udnytte de store forretningsmuligheder i Bangladesh er danske virksomheder derfor nødt til at sikre lokalt producerede bidrag til deres produkters værdikæde.

Store virksomheder inden for mejeri- og farmaceutsektoren har en lang historie i landet og en voksende portefølje, og flere danske tøjmærker har længe benyttet sig af bangladeshiske tekstilfabrikker. Investeringer i den lokale produktion af danske mærker bidrager både til udvikling af de specifikke sektorer ved overførsel af know-how og teknologi, og til at sikre lokale beskæftigelses- og vækstmuligheder. Disse veletablerede danske virksomheder fungerer som inspiration for nye virksomheder, inden for en bred vifte af brancher. Danske konsulentfirmaer vinder lejlighedsvis kontrakter, der er udbudt af udviklingsbankerne eller regeringen, men der er et yderligere potentiale som kan udnyttes.

Danmark vil fortsætte og udvide det *Strategiske Sektorsamarbejde om arbejdsta- geres sikkerhed* mellem de relevante myndigheder i Danmark og Bangladesh, til støtte for danske indkøbere. På samme tid vil Danmark fortsætte med at *styrke synergierne mellem udviklingssamarbejdet og de kommercielle aktiviteter*, og fremme Danida Business Finance-instrumenter, Danmarks Eksportkredit Agentur (EKF), Investeringsfonden for udviklingslande (IFU) og andre finansie- ringsinstrumenter, herunder de multilaterale banker.

Danmark vil fortsat levere tjenesteydelser af *høj kvalitet til danske virksomheder*. Den danske ambassade i Dhaka tilbyder alle de tjenester, som er tilgængelige for danske virksomheder, gennem Trade Council. Fremover vil de kommercielle forbindelser blive fremmet inden for en bredere regional tilgang for Sydasi- en i TC, og tilpasset de regionale klynger for at kunne yde bedre service og have kritisk masse i forhold til virksomheder og partnere

I mellemtiden vil Danmark styrke sit økonomiske diplomati i Bangladesh, for bedre at støtte danske virksomheder, både bilateralt og i samarbejde med EU. I forbindelse med sidstnævnte er Danmark engageret i Bangladesh-EU virksom- hedsdialogen, der søger at fremme og forbedre erhvervs klimaet.

E. TILSYN MED DANMARKS ENGAGEMENT

Et midtvejseftersyn af landeprogrammet er blevet gennemført i 2019 og en evaluering af Programmet for landbrugets vækst og beskæftigelse (AGEP) vil blive afsluttet i 2019. For så vidt angår de handelsrelaterede aktiviteter vil den fælles regionale bestyrelse for TC i Sydasiens, som ledes af ambassadørerne i regionen, føre tilsyn og koordinere.

BILAG 1. NØGLETAL FOR BANGLADESH

CENTRALE ØKONOMISKE DATA	VÆRDI	KILDE
Areal (km ²)	147,6 tusinde	WB
Befolkning	164,67 million	WB
BNP (aktuel US\$)	249,72 milliard	WB
Årlig økonomisk vækst (BNP) per år	7,3 %	WB
BNI pr. indbygger (nuværende US\$) ¹	1470	WB
Andel af befolkningen, der lever for under 1,90 US \$ om dagen (ekstrem fattigdom)	14,8 %	WB
Indkomstandel for laveste 20% af befolkningen	8,6 %	
Forretningsklima i 2019 (af 190 lande)	176	WB
Værdiskabelse af BNP		BBS
- Landbrug	13,82 %	
- Industri	30,17 %	
- Tjenesteydelser	56 %	
Offentlige udgifter (% af BNP 2016)	9,4 %	WB
Skatteindbetalinger (% af BNP 2016)	10,2 %	WB
Udviklingsbistand per indbygger (US\$)	22	WB
Udviklingsbistand netto (% of BNI)	1,43 %	WB
Centrale sociale data		
Befolkningstilvækst (årlig)	1,0 %	WB
Gennemsnitlig forventet levealder ved fødsel (år)	72	WB
Børnedødelighed (per 1.000 fødsler)	32	WB
Antal læger (per 10.000 indbyggere)	3,05	WHO
Befolkning mellem 15-49 år der lever med HIV	0,1 %	WB
Analfabetisme blandt voksne (over 15 år)	72,8 %	UNESCO
Grad af indskrivning på uddannelser (drengene og piger netto)		UNESCO
- Grundskole	90,5 % (piger: 93%; drenge: 88%)	
- Overbygning	61,5 % (piger: 66,5%; drenge: 56,7%)	
Militærudgifter (% of BNP)	1,4 %	WB
Centrale miljødata		
Andel af land og havområde beskyttet for at bevare den biologiske mangfoldighed (% af det samlede territoriale område)	4,9 %	WB
CO ₂ udledning (metrisk tons per indbygger)	0,46	WB

¹ Atlas metode.

Centrale menneskerettighedsdata

Ratificering med de vigtigste internationale menneskerettighedsinstrumenter	Bangladesh har underskrevet 8 centrale menneskerettighedsaftaler og -protokoller	OHCHR/UNDP
Overholdelse af de vigtigste menneskerettighedsinstrumenter	Bangladesh har tiltrådt alle de store menneskerettighedsaftaler inklusiv CEDAW. Bangladesh ratificerede CEDAW i 1984, men de har forbehold over for artikel 2 (forpligtelse til at gennemgå og ændre forfatninger, love og politikker vedrørende forskelsbehandling af kvinder) og artikel 16.1 [c] (Ligestilling i familien). Mens regeringen mener, at disse bestemmelser er i strid med islamisk lovgivning, anser kvinderettighedsgrupper forbeholdene for en krænkelse af deres rettigheder ift. at eliminere forskelsbehandlingen af kvinder.	CEDAW Committee Reports
De officielle FN-indikatorer for den kommende dagsorden efter 2015	3 rapporter udarbejdet af GoB og 3 alternative rapporter fra Human Rights Forum Bangladesh (HRFB)	OHCHR Database og HRFB
De officielle FN-indikatorer for den kommende dagsorden efter 2015	Bangladesh har forberedt 8 MDG monitorerings rapporter.	General Economic Division, Planning Commission, GoB

BBS	Bangladesh Bureau of Statistics
BNP	Brutto national produkt
CEDAW	FNs kvindekonvention om afskaffelse af alle former for diskriminering af kvinder
GoB	Government of Bangladesh/Bangladesh' regering
HRFB	Human Rights Forum Bangladesh, en koalition af 20 menneskerettigheds- og udviklingsorganisationer
MDG	Millenium Development Goals/Verdensmål
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
UNESCO	FN's organisation for uddannelse, kultur, kommunikation og videnskab
WB	World Bank
WHO	FNs verdenssundhedsorganisation

BILAG 2. LANDEPROGRAM FOR BANGLADESH 2016 – 2021

Det første danske bidrag til landeprogrammet for Bangladesh var 335 mio. kr., men blev forhøjet i 2017/2018 til 418 mio. kr., som en konsekvens af tilstrømningen af Rohingya-flygtningene. Landeprogrammet består af tre tematiske programmer:

Landbrugets vækst og beskæftigelse (DKK 128 millioner)

Komponenten for integreret landbrugsstyring, "Integrated Farm Management Component", sigter mod at støtte landmænd med at forbedre deres produktivitet, fødevareresikkerhed, fremme klimasmart landbrug og sikre adgang til markederne. Denne indsats udføres i partnerskab med "Department of Agricultural Extension". Mindst 50% af støttemodtagerne er kvinder. I regionen Chittagong Hill Tracts (CHT) engagerer Danmark sig gennem diplomati og udvikling. Med hensyn til udvikling, så støtter Danmark et landbrugs- og fødevareresikkerhedsprojekt, der sigter mod uddannelse af 30.000 mandlige og kvindelige landmænd gennem en "Farmer Field School". Som en konsekvens af tilstrømningen af Rohingya-flygtninge har Danmark tillige støttet bestræbelserne på at håndtere de ugunstige følger for værtssamfundet i Cox's Bazar.

Klimamodstandsdygtighed og Bæredygtig Energi (DKK 161 million fra landepuljen + DKK 30 million fra klimapuljen)

Indsatsen under det tematiske program om klimamodstandsdygtighed og bæredygtig energi dækker, sammen med tilskud fra klimapuljen, emnerne klimatilpasning og afbødning. Tilpasningsdelen sigter mod at øge robustheden over for klimaændringer ved at opgradere infrastrukturen i landdistrikterne. Der vil blive brugt 38 mio. kr. til at finansiere projektet, klimamodstandsdygtig vand og sanitetsstøtte til Rohingya-flygtninge og sårbare lokalsamfund i Coxs Bazar-distrikt, der skal implementeres af HYSAWA - en udøvende gren af "Ministry of Local Government". Klimaforandringsprojektet i Chittagong Hill Tracts vil bidrage til forbedring af levevilkår i de sårbare samfund, samt reducere presset på naturressourcerne for at forbedre miljøsituationen og mindske virkningerne af klimaændringerne. Danmark støtter tillige "Partner in Cleaner Textile" (PACT)' engagementet, der sigter mod at styrke renere produktion, og forbedre konkurrenceevnen inden for tekstilsektoren.

Regeringsførelse og rettigheder (DKK 129 millioner)

Det tematiske program vedrørende regeringsførelse og rettigheder bidrager til at fremme retsstaten, statens ansvarlighed, samt fattige og sårbare menneskers rettigheder. Dette gøres i partnerskab med ansvarshaverne, rettigheds-baserede NGO'er, "vagthunde" og internationale organisationer. Det multisektorale program om vold mod kvinder (MSPVAW), der er implementeret af "The Ministry of Women and Children Affairs", sigter mod at styrke og udvide helhedsorienterede tjenester relateret til vold mod kvinder, og øge antallet af one-stop-krisecentre. Denne indsats hjælper tusinder af kvinder, der har været ofre for vold i hjemmet eller har brug for retshjælp i tilfælde af skilsmisse, eller ved tvister om arv og jordrettigheder. Disse interventioner er rettet mod en myriade af frivillige civilsamfundsorganisationer over hele landet, der søger at forbedre rettigheder og goder.

DANMARKS LANDEPOLITIKPAPIR FOR BANGLADESH 2019 – 2021

DECEMBER 2019

UDENRIGSMINISTERIET

Asiatisk Plads 2
1448 Copenhagen K

Tel: +45 33 92 00 00
Fax: 32 54 05 33
um@um.dk
www.um.dk

Design: Kontrapunkt

Publikationen kan downloades via:
www.um.dk/da

Teksten kan citeres frit.

ISBN: 978-87-93616-69-1



www.um.dk/da